

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Sayın Mahinur Özdemir Göktaş** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

ÖZGÜL SAKİ

İstanbul Milletvekili

Jeffrey Epstein dosyasında yer alan ve Türkiye ile ilişkilendirilen iddialar; çocuk istismarı ve insan ticareti suçlarının yalnızca ceza hukuku ve güvenlik politikalarıyla sınırlı olmayan, doğrudan doğruya çocukların korunmasına, refakatsiz çocukların kayıt altına alınmasına, izlenmesine ve kurumsal bakım sistemlerinin işleyişine ilişkin çok boyutlu bir kamusal sorumluluk alanını gündeme getirmektedir. Bu iddialar, devletin çocuklara yönelik pozitif yükümlülüklerinin yalnızca bireysel vakalar düzeyinde değil; veri bütünlüğü ve süreklilik arz eden izleme mekanizmaları bakımından da değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu çerçevede çocukların korunmasına ilişkin temel idari sorumluluğu taşıyan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, söz konusu dosya bakımından tali değil, asli bir kamusal muhataptır.

Özellikle 17 Ağustos 1999 depremi sonrasında refakatsiz kalan, ailesine ulaşamayan ve akıbeti belirsizleşen çocuklara ilişkin iddiaların ve bu konuda kamuoyunda hâlen giderilememiş soru işaretlerinin varlığı, çocuk koruma sisteminin afet koşullarında nasıl işlediğinin açık biçimde araştırılmasını gerekli kılmaktadır. Benzer biçimde, 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen depremler sonrasında da refakatsiz kalan, ailesine ulaşamayan, hastanelerden veya geçici barınma alanlarından farklı kurumlara sevk edilen çocuklara ilişkin olarak kamuoyuna yansıyan ciddi iddialar ve belirsizlikler bulunmaktadır. Afet sonrası koşullarda çocukların kayıt altına alınması, izlenmesi, kurum bakımına alınması ve ailelerine ulaştırılmasına ilişkin kamusal mekanizmaların yeterliliği; bu süreçte Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın kurumsal kapasitesi, veri yönetimi ve kurumlar arası koordinasyon sorumluluğu bakımından yeniden ve güncel olarak tartışma konusu hâline gelmiştir.

Bunun yanı sıra, afet koşullarından bağımsız olarak da Türkiye genelinde çocukların kaybolmasına ilişkin vakaların zaman zaman basına yansıdığı, bu vakalara ilişkin sayı, akıbet ve izleme süreçleri konusunda kamuoyunun tatmin edici ve bütünlüklü bilgilere ulaşamadığı görülmektedir. Kayıp çocuklara ilişkin verilerin hangi kurumlar tarafından, hangi ölçütlerle tutulduğu; çocukların bulunmasına yönelik izleme ve eşgüdüm mekanizmalarının nasıl işletildiği ve bu süreçlerde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın rol ve sorumluluklarının ne olduğu hususları belirsizliğini korumaktadır. Bu durum, çocukların kamusal koruma alanının dışında kalabildiği süreklilik arz eden bir risk alanına işaret etmekte; çocukların korunmasına ilişkin kurumsal kapasitenin Meclis denetimi kapsamında ele alınmasını zorunlu kılmaktadır.

Bu tablo, çocukların afet, yoksulluk ve olağanüstü koşullar altında kamusal koruma alanının dışına düşmesinin yalnızca geçmişte yaşanmış istisnai bir sorun olmadığını; güncel ve süreklilik arz eden yapısal bir risk alanı oluşturduğunu göstermektedir. Çocukların korunması, izlenmesi ve güvence altına alınması; Bakanlığın mevzuattan kaynaklanan temel görevleri arasında yer almakta olup, bu görevlerin hangi dönemlerde, hangi araçlarla ve ne ölçüde yerine getirildiği Meclis denetiminin konusudur. Epstein dosyasında yer alan iddialar, bu sorumluluğun yalnızca adli boyutuyla değil; sosyal politika, kurumsal bakım ve önleyici kamu hizmetleri bakımından da ele alınmasını zorunlu kılmaktadır.

Bu nedenle, iddiaların doğru ya da yanlış olmasından bağımsız olarak, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın; refakatsiz çocuklara ilişkin kayıt, izleme ve koruma mekanizmalarının işleyişini, geçmiş ve güncel afet deneyimleri ışığında açıklığa kavuşturması; mevcut yapısal zaafı ve risk alanlarını ortaya koyması kamusal bir yükümlülüktür. Bu bağlamda, Bakanlığın kendi görev alanına giren hususlarda açık, denetlenebilir ve bütünlüklü bir açıklama yapması, yalnızca geçmişte yaşanmış olası ihlallerin aydınlatılması açısından değil; gelecekte benzer risklerin ve ağır hak ihlallerinin önlenmesi açısından da zorunludur.

Bu bağlamda;

1. 17 Ağustos 1999 depremi sonrasında refakatsiz kalan, ailesine ulaşamayan veya kurum bakımına alınan çocuklara ilişkin olarak Bakanlığınız ve selefi kurumlar tarafından tutulan kayıtlar mevcut mudur? Bu kayıtlarda yer alan çocuklardan akıbeti belirsiz olanlar bulunmakta mıdır?
2. 1999 depremi sonrasında refakatsiz kalan çocukların geçici koruma altına alınması, kurum bakımına yerleştirilmesi, evlat edinme veya aileye teslim süreçleri hangi mevzuat ve denetim mekanizmaları çerçevesinde yürütülmüştür? Bu süreçlere ilişkin geriye dönük bir denetim yapılmış mıdır?
3. 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen depremler sonrasında refakatsiz kalan, ailesine ulaşamayan veya hastanelerden, geçici barınma alanlarından ya da farklı illerdeki kurumlara sevk edilen çocuklara ilişkin olarak Bakanlığınız tarafından tutulan güncel kayıtlar mevcut mudur? Bu kapsamda kaç çocuk refakatsiz olarak tespit edilmiştir?
4. 6 Şubat depremleri sonrasında refakatsiz kalan çocukların kayıt altına alınması, izlenmesi ve ailelerine ulaştırılması amacıyla Bakanlığınız bünyesinde işletilen merkezi bir veri sistemi bulunmakta mıdır? Bulunuyor ise bu sistem hangi kurumlarla veri paylaşımına açıktır ve hangi sıklıkla güncellenmektedir?
5. 6 Şubat depremleri sonrasında refakatsiz kalan çocuklardan kimlik bilgileri kesinleştirilemeyen, ailelerine ulaşamayan veya halen kurum bakımında bulunan çocuk sayısı kaçtır? Bu çocukların güncel statüleri nelerdir?
6. Afet dönemlerinde çocukların istismar ve insan ticareti risklerine karşı korunmasına yönelik olarak Bakanlığınız tarafından işletilen özel izleme, erken uyarı veya risk tarama mekanizmaları mevcut mudur? Mevcut ise bu mekanizmalar 6 Şubat depremleri sürecinde nasıl işletilmiştir?

7. Bakanlığınızın, refakatsiz çocukların yurt içi ve yurt dışı hareketliliğine (il değişikliği, kurumlar arası sevk, yurt dışına çıkış, evlat edinme vb.) ilişkin bir izleme ve bildirim sistemi bulunmakta mıdır? Bu sistemin kapsamı ve denetim usulleri nelerdir?
8. Ülke genelinde kayıp çocuklara ilişkin olarak Bakanlığınız tarafından tutulan güncel veriler nelerdir? Son beş yıl içerisinde kayıp başvurusu yapılan, bulunan ve akıbeti hâlen belirsiz olan çocuk sayıları kaçtır?
9. Kayıp çocuklara ilişkin veriler hangi kurumlar tarafından, hangi ölçütlerle tutulmakta; Bakanlığınız bu veriler üzerinde nasıl bir izleme ve koordinasyon rolü üstlenmektedir?
10. Epstein dosyasında Türkiye'den çocukların "taşındığı" yönündeki iddialar karşısında, Bakanlığınız kendi görev alanı bakımından herhangi bir iç denetim, veri taraması veya risk değerlendirmesi yapmış mıdır? Yapıldıysa bu çalışmanın kapsamı ve sonuçları nelerdir?
11. Çocukların korunmasına ilişkin görev paylaşımı kapsamında, Bakanlığınız ile İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve diğer ilgili kurumlar arasında nasıl bir veri paylaşımı ve koordinasyon mekanizması işletilmektedir? Bu mekanizmanın afet ve olağan dönemlerde işleyişine dair tespit edilmiş sorunlar bulunmakta mıdır?
12. 1999 ve 6 Şubat depremleri ile ülke genelinde kayıp çocuklara ilişkin vakalar birlikte değerlendirildiğinde, Bakanlığınızın çocuk koruma sisteminin kurumsal kapasitesinin yeterliliğine dair yapılmış bir değerlendirme mevcut mudur? Varsa bu değerlendirme hangi sonuçlara ulaşmıştır?
13. Bakanlığınız, afet ve olağan dönemlerde çocukların kamusal koruma alanının dışına düşmesini önlemek ve benzer risklerin gelecekte ortaya çıkmasını engellemek amacıyla hangi yasal, idari veya kurumsal düzenlemeleri hayata geçirmeyi planlamaktadır?